

## คู่มือ

การปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์  
ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

ตามมาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

## คำนำ

การจัดทำคู่มือเล่มนี้ มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนดตำแหน่ง มิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ได้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้เป็นแนวปฏิบัติในการเตรียมตัว เพื่อเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งยังสามารถใช้ในการปฏิบัติตนระหว่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและในภายหลังจากการพ้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วย

คู่มือเล่มนี้ จึงได้นำเสนอกฎหมายที่มีการบัญญัติ เกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวม การเปรียบเทียบกฎหมาย การห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐและคู่สมรสให้ดำเนินกิจการ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมและโทษที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะได้รับ ในกรณีที่ได้ ดำเนินกิจการที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ประกอบกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม จะเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับประมวลจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นคู่มือเล่มนี้จึงสามารถใช้เป็นเครื่องมืออย่าง หนึ่ง ในการปฏิบัติตนในระหว่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ และจะมีส่วนช่วยส่งเสริมในภารกิจงานที่เกี่ยวกับ การ ป้องกันการทุจริต อันเป็นงานในมิติอีกหน้าที่หนึ่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ช. จึงหวัง เป็นอย่างยิ่งว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ใช้คู่มือเล่มนี้ ในการปฏิบัติงานแล้วจะสามารถนำทาง ให้ท่านผู้อ่านที่เป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือที่จะเตรียมตัวเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะไม่ดำเนินการใดๆ ที่เรียกว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือเกิดการขัดแย้งกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมและหากเป็นจริงตาม จุดประสงค์ข้างต้นแล้วก็จะส่งผลดีต่อประเทศชาติและเกิดผลดีต่อส่วนรวม

คณะกรรมการ ป.ป.ช.

๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๕

## สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม	๑
๑.๑ ประโยชน์ส่วนบุคคล	๑
๑.๒ ประโยชน์ส่วนรวม(ประโยชน์สาธารณะ)	๑
๑.๓ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม	๑
๑.๔ รูปแบบของการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	๒
๑.๕ ความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมกับการทุจริตต่อหน้าที่	๔
บทที่ ๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม	๕
๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๕
๒.๒ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	๘
๒.๓ กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้บัญญัติห้ามการดำเนินกิจการ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม	๙
๒.๔ ประมวลจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยประมวลจริยธรรม ของข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๒
๒.๕ การเปรียบเทียบกฎหมาย ที่บัญญัติห้ามการดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่าง ประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม	๑๓
บทที่ ๓. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์ประกอบของกฎหมาย ที่ห้ามดำเนินกิจการที่เป็น การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา ๑๐๐	๑๕
๓.๑ ข้อห้ามสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในเรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและ ประโยชน์ส่วนรวม ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	๑๕
๓.๒ ลักษณะและองค์ประกอบที่ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำ	๑๖
๓.๓ ข้อห้ามสำหรับคู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ต้องห้ามดำเนินกิจการ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม	๒๒

	หน้า
๓.๔ การบังคับใช้และระยะเวลาในการบังคับใช้	๒๖
๓.๕ บทกำหนดโทษ	๒๗
บทที่ ๔ แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	๒๙
๔.๑ การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง(ก่อนเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ)	๒๙
๔.๒ การปฏิบัติหน้าที่หรือการดำรงตนในระหว่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๒๙
๔.๓ การดำเนินกิจการในภายหลังที่ได้พ้นจากตำแหน่ง	๓๐
บทที่ ๕ บทสรุป	๓๑
บรรณานุกรม	๓๓
ภาคผนวก	
๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตพ.ศ. ๒๕๔๒และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔	๓๔
๒.ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๔	๓๖
๓.ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕	๓๘
คำถาม/คำตอบ	๓๙

**บทที่ ๑****การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม**

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในบทนี้จักกล่าวถึงประโยชน์ส่วนบุคคล ประโยชน์ส่วนรวมและการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงรูปแบบต่างๆของการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมและขอบเขตของการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๐ ดังนี้

**๑.๑ ประโยชน์ส่วนบุคคล**

ประโยชน์ส่วนบุคคล หมายถึงการที่บุคคลทั่วไปในสถานะเอกชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในสถานะเอกชน ได้ทำกิจกรรมหรือได้การกระทำต่างๆเพื่อประโยชน์ส่วนตน ครอบครัว ญาติ เพื่อนหรือของกลุ่มในสังคม ที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่างๆ เช่นการประกอบอาชีพ การทำธุรกิจ การค้า การลงทุน เพื่อหาประโยชน์ในทางการเงินหรือในทางทรัพย์สินต่างๆ เป็นต้น

**๑.๒ ประโยชน์ส่วนรวม(ประโยชน์สาธารณะ)**

ประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ หมายถึงการที่บุคคลใดๆ ในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ) ได้กระทำการใดๆตามหน้าที่หรือได้ปฏิบัติหน้าที่ อันเป็นการดำเนินการในอีกส่วนหนึ่ง ที่แยกออกมาจากการดำเนินการตามหน้าที่ในสถานะของเอกชน การกระทำการใดๆ ตามหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีวัตถุประสงค์หรือมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรือการรักษาประโยชน์ส่วนรวม ที่เป็นประโยชน์ของรัฐ

การทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและจะมีรูปแบบของความสัมพันธ์หรือมีการกระทำในลักษณะต่างๆกันที่เหมือนหรือคล้ายกับการกระทำของบุคคล ในสถานะเอกชน เพียงแต่การกระทำในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกับการกระทำในสถานะเอกชน จะมีความแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือประโยชน์สุดท้ายที่แตกต่างกัน

**๑.๓ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม**

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ตกอยู่ในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ในรูปแบบต่างๆตามที่กฎหมายบัญญัติห้ามไว้ และ

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยังได้เข้าไปพิจารณาดำเนินการ ในกิจการสาธารณะที่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ในกิจการของรัฐเพื่อประโยชน์ของรัฐ แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้พิจารณาได้มีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้าไป แอบแฝงหรือได้นำประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ซึ่งรวมถึงการนำเอาการมีส่วนได้เสียในรูปแบบต่างๆหรือการมีผลประโยชน์แอบแฝงหรือการนำความสัมพันธ์ส่วนตัว เข้าไปเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ในการดำเนินการใดๆตามอำนาจหน้าที่ของการดำเนินงานที่เป็นกิจการส่วนรวมของรัฐ เช่นการบริหารงาน ภาครัฐหรือในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐแล้ว การพิจารณาดำเนินการดังกล่าวข้างต้นของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ได้นำประโยชน์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้องกับตัดสินใจในการดำเนินการใดๆที่เป็นงานในอำนาจหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การดำเนินการที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

#### ๑.๔ รูปแบบของการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

การกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมสามารถจำแนก การกระทำออกเป็นรูปแบบต่างๆได้ ดังต่อไปนี้

๑.๔.๑ การนำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้ชั่วคราว ในกิจการที่เป็นของส่วนตนเพื่อประโยชน์ ส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐและทำให้หน่วยงานของรัฐเสียหายหรือเสียประโยชน์

๑.๔.๒ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ต่างๆ เช่นการรับของขวัญและผล จากการรับทรัพย์สินนั้น ได้ส่งผลหรือมีผลต่อการตัดสินใจในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่

๑.๔.๓ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ใช้ข้อมูลภายในของรัฐ ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการ กำหนดนโยบาย หรือการสั่งการตามกฎหมายหรือตามอำนาจหน้าที่และได้ใช้ข้อมูลนั้นเพื่อประโยชน์ สำหรับตนเอง ครอบครัว บริวาร ญาติหรือพวกพ้อง และจะส่งผลกระทบทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ หรืออาจจะส่งผลให้การจัดซื้อจัดจ้างในภาครัฐเกิดการเอื้อประโยชน์หรือทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม

๑.๔.๔ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำงานพิเศษต่างๆ โดยใช้เวลาในระหว่างที่จะต้องปฏิบัติงาน ตามอำนาจหน้าที่ให้กับรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ

๑.๔.๕ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้ามาทำธุรกิจกับหน่วยงานภาครัฐ ในลักษณะที่เข้ามามีส่วน ได้เสียในสัญญาต่างๆที่ได้ทำไว้กับหน่วยงานของรัฐ

๑.๔.๖ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำงานในภาคเอกชน ที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับอำนาจ หน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐนั้น ในภายหลังอันเป็นเวลาต่อเนื่องเมื่อได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว

๑.๔.๗ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้กำหนดโครงการสาธารณะและได้นำโครงการนั้น ไปลงใน พื้นที่ของตนเพื่อเอื้อประโยชน์ส่วนตนหรือของพวกพ้อง

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ สำหรับในกรณีของประเทศไทยรัฐสภาได้บัญญัติห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจการที่มีลักษณะเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม โดยที่คู่มือเล่มนี้จะกล่าวเฉพาะ การกระทำต่างๆของเจ้าหน้าที่ของรัฐและคู่สมรสที่จะต้องห้ามกระทำหรือห้ามดำเนินกิจการ ตามที่มาตรา ๑๐๐ ได้กำหนดห้ามไว้และหากมีการฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษทางอาญา ประกอบกับบรรดาความผิดที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ กฎหมายให้ถือว่าเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาอีก ด้วย

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา ๑๐๐ ได้บัญญัติ ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐทำธุรกิจกับหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการห้ามมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ได้ทำไว้กับหน่วยงานของรัฐและการห้ามเป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้นในธุรกิจของเอกชน การห้ามรับสัมปทานหรือคงถือไว้ ซึ่งสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอนไม่ว่าในทางตรงหรือทางอ้อมรวมถึงการเป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือได้ทำสัญญาในลักษณะดังกล่าว และยังได้บัญญัติห้าม การเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะต่างๆในธุรกิจของเอกชน เช่นการทำงานในฐานะพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน ที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐนั้น และยังห้ามตลอดถึงการดำเนินกิจการในภายหลังอันเป็นเวลาที่ต่อเนื่องกันเมื่อได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาแล้วยังไม่ถึงสองปี และได้บัญญัติห้ามการดำเนินกิจการของคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐในลักษณะเดียวกันกับที่ได้บัญญัติห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้ดำเนินกิจการด้วย

การประกาศกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งได้กำหนดตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี และตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งได้ประกาศกำหนดตำแหน่ง ผู้บริหารท้องถิ่น และรองผู้บริหารท้องถิ่นเพิ่มเติมให้เป็นตำแหน่งที่ต้องห้าม มิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม นับว่ามีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง ประกอบกับการที่กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ห้ามผู้บริหารท้องถิ่นและรองผู้บริหารท้องถิ่น ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมไว้เช่นกัน จึงทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีความเข้าใจและสามารถเป็นผู้นำขององค์กรที่มีความพร้อมในการปฏิบัติตามกฎหมายได้ รวมถึงการเริ่มของประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนั้นการเตรียมตัวของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในฐานะสมาชิก การบริหารราชการแผ่นดินจะต้องมีความโปร่งใสและเป็นสากลในการบรรลุเป้าหมายซึ่งได้แก่ การเกิดประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน ที่จะส่งเสริมการต่อต้านการทุจริต การส่งเสริมหลักนิติธรรม และหลักธรรมาภิบาล

### ๑.๕ ความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมกับการทุจริตต่อหน้าที่

การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการเข้ามาใช้อำนาจรัฐ ตามที่กฎหมายต่างๆได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำรงตนโดยการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐของรัฐมีจริยธรรมจะทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่น ศรัทธาและเกิดความไว้วางใจในการใช้อำนาจและทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเกิดความชอบธรรมในการใช้อำนาจ ในการปฏิบัติหน้าที่และจะทำให้การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ขาดจริยธรรมในการดำรงตนและในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว เช่นการเข้าไปมีส่วนได้เสียในรูปแบบต่างๆที่เป็นการดำเนินกิจการ หรือการปฏิบัติงานในหน้าที่และเมื่อเป็นการดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมอันมีสาเหตุมาจากการขาดจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว จะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นขาดความชอบธรรมในการใช้อำนาจและจะเป็นต้นเหตุของการทุจริตต่อไป

การมีประมวลจริยธรรมจึงมีความสำคัญต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและต่อหน่วยงานของรัฐ การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงต้องดำเนินการหรือปฏิบัติงานภายใต้ประมวลจริยธรรม อันเป็นเครื่องมือในการกำกับที่มีความสำคัญ การละเมิดจริยธรรมจะเป็นต้นเหตุของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม และหากเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่โดยมีความขัดแย้งกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนแล้ว จะก่อให้เกิดการทุจริตหรือเป็นต้นเหตุให้เกิดการทุจริตขึ้นในหน่วยงานนั้นๆและจะทำให้เกิดความสูญเสียต่อประเทศชาติและส่วนรวม



## บทที่ ๒

## กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

ในบทนี้จะกล่าวถึงกฎหมายฉบับต่างๆที่บัญญัติห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม โดยจะกล่าวเฉพาะในส่วนของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามและมีหลักการของกฎหมายอย่างเดียวกัน ตามมาตรา ๑๐๐ และได้ทำการเปรียบเทียบตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามและบทกำหนดโทษ เมื่อมีการฝ่าฝืนกฎหมายนั้นๆ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๒ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๕๒ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งได้บัญญัติห้ามการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐและประมวลจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ดังต่อไปนี้

## ๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ไว้ ดังนี้

มาตรา ๒๖๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวกายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใดๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นๆในธุรกิจการงานตามปกติ

(๔) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน

ให้นำความใน (๒) (๓) และ (๔) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ สมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา นั้นที่ ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิก วุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย

มาตรา ๒๖๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา เข้าไปก้าวกายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของ หน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่หรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือ

(๓) การให้ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงานหรือ ลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่หรือราชการส่วนท้องถิ่น พ้น จากตำแหน่ง

มาตรา ๒๖๗ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ มาใช้บังคับกับนายกรัฐมนตรีและ รัฐมนตรีด้วย เว้นแต่เป็น การดำรงตำแหน่งหรือดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจ โดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันหรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดก็ได้ด้วย

มาตรา ๒๖๘ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะกระทำการใดที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๖ มิได้ เว้นแต่เป็น การกระทำตามอำนาจหน้าที่ ในการบริหารราชการตามนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภาหรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๖๙ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ทั้งนี้ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์ จากกรณีดังกล่าวต่อไป ให้นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีผู้นั้น แจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทราบภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่รับแต่งตั้ง และให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นโอนหุ้น ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าว ให้ นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะกระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการเข้าไปบริหารหรือ จัดการใดๆ เกี่ยวกับหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคหนึ่ง มิได้

บทบัญญัติมาตรานี้ให้นำมาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วยและให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๕๙ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๘๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง

คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น และจะมีผลประโยชน์ขัดกันกับการดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมายบัญญัติมิได้

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่คณะผู้บริหารท้องถิ่นต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ หรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งและจำเป็นต้องมีการแต่งตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว มิให้นำบทบัญญัติวรรคสาม และวรรคหก มาใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีโครงสร้างการบริหารที่แตกต่างจากที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ให้กระทำได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖ มาตรา ๒๖๗ และมาตรา ๒๖๘ มาใช้บังคับกับสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ด้วยโดยอนุโลม

กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติห้าม นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหารและมีหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินให้ไปตามที่กฎหมายกำหนด จะต้องไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ

หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และการห้ามนั้นกฎหมายรัฐธรรมนูญ ได้ห้ามคู่สมรสของนายกรัฐมนตรีและคู่สมรสของรัฐมนตรีและห้ามบุตรของนายกรัฐมนตรีและของรัฐมนตรี รวมถึงบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของนายกรัฐมนตรีและของรัฐมนตรีรวมถึงได้ห้ามดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมาย จากนายกรัฐมนตรีหรือจากรัฐมนตรี การกระทำหรือการดำเนินกิจการต่างๆตามที่ห้ามไว้ จึงเป็นในลักษณะเดียวกันกับที่ได้ห้าม นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไว้ด้วย การห้ามในลักษณะข้างต้น ได้มีการยกเว้นในกรณีที่ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ต้องดำรงตำแหน่งตามกฎหมายหรือดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและไม่ว่ากรณีใดๆก็ตามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี จะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจ โดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันหรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดๆมิได้

กฎหมายรัฐธรรมนูญ ได้ห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี เป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท โดยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะต้องดำเนินการต่างๆให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติและในกรณีที่ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีนี้ต่อไป ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้น ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ รวมถึงกรณีการห้าม นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี จะกระทำการใด ที่มีลักษณะเป็นการเข้าไปบริหารหรือจัดการใดๆ เกี่ยวกับหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทไว้อีกด้วย และการห้ามเป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ยังใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ทั้งนี้กฎหมายในเรื่องนี้ ยังได้นำไปบังคับใช้กับคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแล้วแต่กรณีด้วย

## ๒.๒ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๐ ได้บัญญัติห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ดังนี้

**มาตรา ๑๐๐** ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

(๓) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้าง ในธุรกิจของเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้นำบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคสอง โดยให้ถือว่าการดำเนินการของคู่สมรสดังกล่าว เป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

**มาตรา ๑๐๑** ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาใช้บังคับกับการดำเนินการ ของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีโดยอนุโลมเว้นแต่การเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทมหาชนจำกัดซึ่งมิใช่บริษัทที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐๐ (๒) ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

**๒.๓ กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้บัญญัติห้ามการดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้**

#### **๒.๓.๑ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด**

พระราชบัญญัติองค์กรบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๑ (๕) ได้บัญญัติห้ามสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด มิให้กระทำการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ในเรื่องการเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ในสัญญาที่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนั้นเป็นคู่สัญญา หรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนั้น หรือที่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนั้นจะกระทำ ซึ่งหากสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ได้มีการกระทำการฝ่าฝืนจะต้องรับโทษในทางปกครอง ได้แก่การพ้นจากตำแหน่ง หรือทำให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลง

ในองค์กรบริหารส่วนจังหวัด นายองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและรองนายองค์กรบริหารส่วนจังหวัด จะพ้นจากตำแหน่งเมื่อมีการกระทำการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ในเหตุเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนั้น เป็น

คู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น หรือที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นจะกระทำ ตามมาตรา ๔๔/๓ ซึ่งหากทำการฝ่าฝืน นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรองนายองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะต้องพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา มาตรา ๓๕/๑(๓) มาตรา ๓๖ (๔) มาตรา ๓๗(๕)

### ๒.๓.๒ เทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๘ ทวิ ได้บัญญัติห้ามสมาชิกสภาเทศบาล มิให้กระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ได้แก่การต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลนั้น เป็นคู่สัญญา หรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาลนั้น หรือที่เทศบาลนั้นจะกระทำ ซึ่งหากสมาชิกสภาเทศบาลผู้ใด กระทำการฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษในทางปกครอง ได้แก่การทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลสิ้นสุดลงตาม มาตรา ๑๙(๖)

สำหรับมาตรา ๔๘ จตุทศ(๓) ได้บัญญัติห้ามนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ต้องไม่กระทำการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม กล่าวคือต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ในสัญญาที่เทศบาลนั้นเป็นคู่สัญญา หรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาลนั้น หรือที่เทศบาลนั้นจะกระทำ ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนจะเป็นเหตุให้ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี จะต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๔๘ ปัญจทศ (๕)และตามมาตรา ๔๘ โสฬส(๖)

### ๒.๓.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๗ ตริ(๖) ได้บัญญัติห้ามสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มิให้กระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งได้แก่การเข้าไปเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญา ที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น หรือที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะกระทำ ซึ่งหากได้มีการกระทำการฝ่าฝืน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น จะต้องรับโทษในทางปกครองได้แก่การพ้นจากตำแหน่งหรือสมาชิกภาพสิ้นสุดลง

มาตรา ๖๔/๒(๓) ได้บัญญัติห้าม นายองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายองค์การบริหารส่วนตำบล มิให้กระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งได้แก่การเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญา ที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น หรือที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะกระทำ ซึ่งหากทำการฝ่าฝืน นายองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๖๔(๕) และมาตรา ๖๔/๑(๖)

### ๒.๓.๔ กรุงเทพมหานคร

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๒๘ ได้บัญญัติห้าม สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร มิให้กระทำให้เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม อันได้แก่การห้าม ตามมาตรา ๒๒ ได้แก่สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร หรือบริษัทซึ่งกรุงเทพมหานครถือหุ้น หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนจะเป็นเหตุให้ สมาชิกภาพของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครสิ้นสุดลง ตามมาตรา ๒๓(๕)

สำหรับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กฎหมายได้บัญญัติห้ามมิให้กระทำให้เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งได้แก่การห้าม ตามมาตรา ๕๑(๓) ได้แก่อันได้แก่ต้องไม่เป็นผู้ถือหุ้นหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับกรุงเทพมหานครหรือการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานครหรือบริษัทซึ่งกรุงเทพมหานครถือหุ้น เว้นแต่กรณีและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้เป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาอยู่ก่อนได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนจะเป็นเหตุทำให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ต้องพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๕๒(๕) และในกรณีที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต้องพ้นจากตำแหน่งทำให้ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นข้าราชการการเมืองต้องพ้นจากตำแหน่งและรวมถึง การที่รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อมีการกระทำให้เป็นการต้องห้าม อันได้แก่การเป็นผู้ถือหุ้นหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับกรุงเทพมหานครหรือการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานครหรือบริษัทซึ่งกรุงเทพมหานครถือหุ้นด้วย ทั้งนี้ตามมาตรา ๕๘ วรรคสาม

### ๒.๓.๕ เมืองพัทยา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๘ ได้บัญญัติห้ามสมาชิก มิให้กระทำให้เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ในเหตุต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญา ที่เมืองพัทยาเป็นผู้ถือหุ้นหรือในกิจการที่จะกระทำให้เมืองพัทยา หรือที่เมืองพัทยากกระทำ ซึ่งหากมีการกระทำให้เป็นการฝ่าฝืนจะเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง ตามมาตรา ๑๙(๔)

สำหรับนายกเมืองพัทยา และรองนายกเมืองพัทยา มาตรา ๔๙ ได้บัญญัติห้าม ต้องไม่กระทำการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ได้แก่การเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่ทำกับเมืองพัทยาหรือการพาณิชย์ของเมืองพัทยา หรือบริษัทที่เมืองพัทยาถือหุ้น ซึ่งหากมีการกระทำให้เป็นการฝ่าฝืนจะเป็นเหตุให้นายกเมืองพัทยา และรองนายกเมืองพัทยา ต้องพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๕๐(๖) และตามมาตรา ๕๑(๖)

๒.๔ ประมวลจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

“ข้าราชการการเมือง” หมายความว่า นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และข้าราชการการเมืองอื่นที่ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีแต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

#### หมวด ๑ ค่านิยมหลักของข้าราชการการเมือง

ข้อ ๖ ข้าราชการการเมืองมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย รักษาประโยชน์ส่วนรวม ยึดหลักธรรมาภิบาล โดยจะต้องยึดมั่นในค่านิยมหลัก ดังนี้

- (๑) ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๒) ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
- (๓) มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
- (๔) ยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- (๕) ยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย
- (๖) ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
- (๗) ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
- (๘) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
- (๙) ยึดมั่นในหลักจรรยาของการเป็นข้าราชการการเมืองที่ดี

#### หมวด ๓ การกำกับดูแล

ข้อ ๓๐ นายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแลการประพฤติปฏิบัติตนของรัฐมนตรีและข้าราชการการเมืองอื่นที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นไปตามระเบียบนี้ ในกรณีที่พบว่ามีการประพฤติปฏิบัติตนที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบนี้ ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการ ลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ

ข้อ ๓๑ รัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแลการประพฤติปฏิบัติตนของข้าราชการการเมืองอื่นที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นไปตามระเบียบนี้ ในกรณีที่พบว่ามีการประพฤติปฏิบัติตนที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบนี้ ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ

ถ้าปรากฏว่ารัฐมนตรีผู้ใดมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้นายกรัฐมนตรีแจ้งให้ รัฐมนตรี ผู้นั้นดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้



๒.๕ การเปรียบเทียบกฎหมาย ที่บัญญัติห้ามการดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

ลำดับ	กฎหมาย	เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกบังคับใช้และบุคคลอื่นที่ถูกบังคับ	บทกำหนดโทษ
๑	<p>รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖ มาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ และมาตรา ๒๖๙</p> <p>มาตรา ๒๘๔ วรรคสี่บให้น้ำ</p> <p>มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖ มาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘</p>	<p>นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี</p> <p>(คู่สมรสและบุตร สำหรับการถือหุ้น ตามมาตรา ๒๖๙ ใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ)</p> <p>ใช้บังคับกับคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น</p>	<p>พ้นจากตำแหน่ง</p>
๒	<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๒ มาตรา ๑๒๒</p>	<p>ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่องกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ฯ ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี นายองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายองค์การบริหารส่วนตำบล นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา รองนายกเมืองพัทยา ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร</p>	<p>โทษทางอาญา ต้องรับโทษ จำคุกไม่เกินสามปี ปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและความผิดในหมวด ๙ นี้ ให้ถือว่าเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา</p>
๓	<p>กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>	<p>ผู้บริหารท้องถิ่นและรองผู้บริหารท้องถิ่น</p>	<p>พ้นจากตำแหน่ง</p>
๓.๑	<p>พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐แก้ไขเพิ่มเติมถึง(ฉบับที่๔) พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๕/๑(๓)มาตรา ๓๖(๔)มาตรา ๓๗(๕)ประกอบมาตรา ๔๔/๓</p>	<p>นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด</p>	<p>พ้นจากตำแหน่ง</p>
๓.๒	<p>พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๘ จตุทศ(๓) มาตรา ๔๘ ปัญจทศ(๕)มาตรา ๔๘ โสฬส(๖)</p>	<p>นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี</p>	<p>พ้นจากตำแหน่ง</p>

การเปรียบเทียบกฎหมาย ที่บัญญัติห้ามการดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวม(ต่อ)

ลำดับ	กฎหมาย	เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกบังคับใช้	บทกำหนดโทษ
๓.๓	พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖๔(๕) และมาตรา ๖๔/๑(๖)	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	พ้นจากตำแหน่ง
๓.๔	พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๕๑(๓) มาตรา ๕๒ (๕)และมาตรา ๕๘ วรรคสาม	ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	พ้นจากตำแหน่ง
๓.๕	พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมถึง(ฉบับที่ ๒)พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐(๖) มาตรา ๕๑ (๖)	นายกเมืองพัทยา รองนายกเมืองพัทยา	พ้นจากตำแหน่ง

## บทที่ ๓.

ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์ประกอบของกฎหมาย ที่ห้ามดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่าง  
ประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา ๑๐๐

๓.๑ ข้อห้ามสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในเรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์  
ส่วนรวม ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

## ๓.๑.๑ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามกระทำ

ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ ส่วน  
บุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน  
และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้แก่ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐดังต่อไปนี้

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) ผู้บริหารท้องถิ่น

(๔) รองผู้บริหารท้องถิ่น

สำหรับตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นและรองผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ผู้บริหารท้องถิ่นและรองผู้บริหาร  
ท้องถิ่น ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง  
เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา ในตำแหน่งดังต่อไปนี้

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วน  
จังหวัด

เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล ได้แก่นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี

องค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

กรุงเทพมหานคร ได้แก่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

เมืองพัทยา ได้แก่นายกเมืองพัทยา รองนายกเมืองพัทยา

ทั้งนี้ ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนด  
ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ  
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๔ และ (ฉบับที่ ๒)พ.ศ.  
๒๕๕๕

### ๓.๒ ลักษณะและองค์ประกอบที่ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำ

มาตรา ๑๐๐ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

(๓) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญาจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้าง ในธุรกิจของเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชน นั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้นำบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคสอง โดยให้ถือว่า การดำเนินกิจการของคู่สมรสดังกล่าว เป็นการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

#### ๓.๒.๑ การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามตามกฎหมายตาม มาตรา ๑๐๐

##### ๓.๒.๑.๑ เป็นคู่สัญญา

การเป็นคู่สัญญา หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้เข้ามาดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม โดยการเข้ามาทำสัญญาโดยตรงกับหน่วยงานของรัฐ ที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งนั้น (นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น) เป็นผู้ปฏิบัติงานในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

ในการเข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐข้างต้น ของบุคคลในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่นนั้น หมายถึงการเข้ามาเป็นคู่สัญญาของผู้ดำรงตำแหน่งข้างต้น อันเป็น

สัญญาที่เกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ที่ต้องดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานนั้นๆหรือตามกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างในกรณีนั้นๆ

ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งต่างๆตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกัน ในเรื่องของการมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี ที่มีขอบเขตของการใช้อำนาจที่ต่างกัน เช่น นายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร มีอำนาจบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในทุกกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด ที่เป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดของฝ่ายบริหารทั้งหมด รวมถึงรัฐวิสาหกิจ และหรือมีอำนาจกำกับดูแลหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในอำนาจตามกฎหมายเป็นต้น

### ๓.๒.๑.๒ มีส่วนได้เสียในสัญญา

การมีส่วนได้เสียในสัญญาหมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหาร ท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่นได้เข้ามาเป็นผู้มีส่วนได้เสียในฐานะต่างๆในการปฏิบัติตามสัญญา และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะต้องมีเจตนาประสงค์จะให้ตนเองได้รับประโยชน์หรือเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลอื่น เช่นญาติ เพื่อนหรือบุคคลในครอบครัวได้รับประโยชน์ โดยการใช้อำนาจหน้าที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสัญญานั้น หรือการเข้าไปดำเนินการใดๆเพื่อเป็นการปกป้องในกรณีที่จะต้องเสียประโยชน์หรือได้รับความเสียหาย เมื่อต้องดำเนินการตามสัญญาเพื่อช่วยเหลือ ญาติ ครอบครัวหรือเพื่อน เป็นต้น

การมีส่วนได้เสียในสัญญาของเจ้าหน้าที่ของรัฐจะพบการมีส่วนได้เสียในรูปแบบของความสัมพันธ์ในทางครอบครัว เช่นสามี ภรรยา บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือในบางกรณีจะมีส่วนได้เสียในฐานะผู้ถือหุ้น ในหุ้นส่วนประเภทต่างๆ ซึ่งรวมถึงการเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด หรือการมีส่วนได้เสียในฐานะกรรมการของบริษัท หรือการมีส่วนได้เสียในฐานะผู้จัดการหรือเจ้าของโรงพิมพ์ หรือในบางกรณีจะมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ได้ทำกันไว้ก่อน และต่อมาผู้ทำสัญญาได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องเข้ามาดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับสัญญานั้น หรือผลของสัญญานั้นรวมถึงการมีส่วนได้เสียในฐานะตัวแทนก็ได้

การอยู่ในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้เสียของเจ้าหน้าที่ของรัฐในรูปแบบต่างๆ จึงเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม กล่าวคือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น อาจจะได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์ หรือน่าจะได้ประโยชน์หรือน่าจะเสียประโยชน์ในสัญญาที่หน่วยงานของรัฐเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่มีผู้กระทำให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือที่หน่วยงานของรัฐจะกระทำด้วย ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์ในทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม

สำหรับการเข้าไปมีส่วนได้เสียในสัญญาตามความในมาตรา ๑๐๐ นี้ จะต้องเป็นการเข้าไปมีส่วนได้เสียในทางตรงตามสัญญาที่ได้ทำไว้กับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหมายถึงการเข้าไปดำเนินการใดๆเพื่อให้ตนเองจะได้รับประโยชน์ หากมีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐหรือการปกป้องตนเองหรือการเข้าไปดำเนินการใดๆเพื่อ

ช่วยเหลือให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์หรือเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลอื่นในกรณีที่จะต้องเสียประโยชน์จากสัญญา

เช่น นาย ก เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ก และเป็นกรรมการผู้จัดการของบริษัท ได้เข้าไปยื่นของเพื่อให้บริษัทที่ตนเองเป็นกรรมการผู้จัดการ เป็นผู้มีส่วนได้ทำสัญญากับรัฐ แต่ในเวลาต่อมาได้ถูกตัดสิทธิและบริษัทนั้น ไม่ได้เป็นผู้เข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากการถูกตัดสิทธิตามกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง(หาก นาย ก ยังไม่ได้เข้าไปใช้อำนาจใดๆในตำแหน่งเข้าไปยุ่งเกี่ยว) การดำเนินการในขั้นตอนการเข้ายื่นซองเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดีอยู่ก็ตาม ก็ยังถือไม่ได้ว่าได้เข้าไปเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญานั้น (ในทางปกครอง)

ดังนั้น การเข้าไปมีส่วนได้เสียทางอ้อมในสัญญา ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบในทางปกครอง เช่นทำให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงหรือต้องพ้นจากตำแหน่งนั้นไป ตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆได้บัญญัติไว้หรือเป็นเหตุที่ต้องถูกถอดถอนให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายเป็นต้น

### ๓.๒.๑.๓ เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน

การเป็นหุ้นส่วน หมายถึงการที่บุคคลได้ลงทุนร่วมกัน ในห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน หรือในห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นๆ ได้เข้ามาเป็นผู้สัญญาเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่นหรือรองผู้บริหารท้องถิ่นนั้น ได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดห้าม ในเรื่องการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม และได้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ในห้างหุ้นส่วนจำกัด แล้วห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ได้เข้ามาเป็นผู้สัญญาเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี การเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ในห้างหุ้นส่วนจำกัด ก็เป็นการกระทำที่ต้องห้าม เนื่องจากการเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ก็มีฐานะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีได้มีความต่างจากหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด และประกอบกับหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ยังได้ผลประโยชน์จากผลกำไรจากห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่เป็นการได้มาจากการทำการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น เช่นกัน

### ๓.๒.๑.๔ การถือหุ้นในบริษัท

การเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ประกาศกำหนด ห้ามมิให้มีการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ได้เข้าไปลงทุนโดยการมีหุ้นในบริษัทตามทะเบียนผู้ถือหุ้น และบริษัทที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหุ้นอยู่นั้น ได้เข้ามาเป็น

คู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่นหรือรองผู้บริหารท้องถิ่นนั้น ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

**๓.๒.๑.๕ รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว**

สัญญาสัมปทาน หมายถึง สัญญาที่เอกชนได้รับอนุญาตจากรัฐ ให้ดำเนินการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑.๕.๑ สัญญาที่รัฐอนุญาตให้เอกชนจัดทำบริการสาธารณะ เช่นสัญญาสัมปทานรถไฟฟ้า สัญญาสัมปทานในกิจการโทรคมนาคม

๓.๒.๑.๕.๒ สัญญาที่รัฐให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ

๓.๒.๑.๕.๓ สัญญาที่รัฐให้เอกชนแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่นการทำเหมืองแร่ การทำโรงโม่หิน รั้งนกอีแอ่น เป็นต้น

การรับสัมปทานจากรัฐ หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ประกาศกำหนดตำแหน่งห้ามมิให้มีการดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้เข้าไปทำสัญญาที่เป็นการจัดทำบริการสาธารณะ สัญญาที่รัฐให้เอกชนร่วมลงทุน หรือสัญญาที่รัฐให้เอกชนแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ กับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

การคงถือไว้ซึ่งสัมปทาน หมายถึงการที่บุคคลใดๆในสถานะเอกชนได้ทำสัญญาสัมปทานกับรัฐและในเวลาต่อมาบุคคลนั้นได้ลงสมัครเลือกตั้งตามกฎหมายและเป็นผู้ที่ชนะการเลือกตั้งในตำแหน่งต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นในตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นหรือรองผู้บริหารท้องถิ่น หรือการที่บุคคลใดข้างต้น ซึ่งได้รับสัมปทานจากรัฐอยู่และในเวลาต่อมาได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี แล้วยังคงถือไว้ ซึ่งสัมปทานที่ได้รับจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ไว้ต่อไป

การเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ประกาศกำหนดตำแหน่งห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมซึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น และบุคคลในตำแหน่งดังกล่าว ได้เข้าไปทำสัญญาใดๆนอกเหนือจากสัญญาสัมปทานกับรัฐ อันมีลักษณะผูกขาดตัดตอน ทั้งในทางตรงหรือทางอ้อม

การเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญา ในลักษณะดังกล่าว หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ประกาศกำหนดตำแหน่ง ห้ามมิให้มีการดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้เป็นผู้มีรายชื่อถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนประเภทต่างๆ หรือได้เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท และห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้น ได้เข้ามารับสัมปทานจากรัฐหรือได้เข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะได้รับประโยชน์จากสัญญาหรือเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาเป็นต้น

**๓.๒.๑.๖ เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะต่างๆ(เป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้าง) ในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้ การกำกับ ดูแลควบคุมหรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจเอกชนนั้น อาจขัดแย้งกับประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ของทางราชการหรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้น**

#### **๓.๒.๑.๖.๑ ในฐานะเป็นกรรมการ**

การเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการในธุรกิจของเอกชน หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ประกาศกำหนดตำแหน่ง ห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้เข้าไปเป็นกรรมการในธุรกิจของเอกชนและส่งผลทำให้เกิดการขัดแย้งกัน ในการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ในฐานะกรรมการในธุรกิจของเอกชน

เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่กำกับ ดูแลควบคุมหรือตรวจสอบ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน อันเป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้กำกับ ดูแลควบคุมหรือตรวจสอบ การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน จึงถือว่าเป็นการเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการในธุรกิจของเอกชน

#### **๓.๒.๑.๖.๒ ในฐานะเป็นที่ปรึกษา**

การเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นที่ปรึกษา ในธุรกิจของเอกชน หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ประกาศกำหนดตำแหน่ง ห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้เข้าไปเป็นที่ปรึกษา ในธุรกิจของเอกชนและส่งผลทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ในฐานะของที่ปรึกษาในธุรกิจของเอกชน



เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่กำกับ ดูแลควบคุมหรือตรวจสอบ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน อันเป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้กำกับ ดูแลควบคุมหรือตรวจสอบ การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้เป็นที่ปรึกษาให้กับอธิการบดีในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน จึงถือว่าเป็นการเข้าไปทำหน้าที่ในการเป็นที่ปรึกษานั้น จะส่งผลให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เป็นกิจการส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นที่ปรึกษาในธุรกิจของเอกชน หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้น อาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

### ๓.๒.๑.๖.๓ ในฐานะเป็นตัวแทน

การเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นตัวแทนในธุรกิจของเอกชน หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ประกาศกำหนดตำแหน่ง ห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็น การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้ทำการเป็นตัวแทนให้กับตัวการที่เป็นเอกชน ในธุรกิจของเอกชนและส่งผลทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นที่แทนในธุรกิจของเอกชน

เช่น ผู้บริหารท้องถิ่นได้เป็นตัวแทนในการยื่นขอสอบราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ที่อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุมหรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่และตัวแทนตามกฎหมาย จะมีอำนาจหน้าที่ในการเจรจาต่อรองตามอำนาจหน้าที่ การทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงเป็นการเข้าไปมีส่วนได้เสียในหน้าที่ อันเป็นผลทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นที่แทนในธุรกิจของเอกชน หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้น อาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

### ๓.๒.๑.๖.๔ ในฐานะเป็นพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน

การเข้าไปมีส่วนได้เสีย ในฐานะเป็นพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ประกาศกำหนดตำแหน่ง ห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็น การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้เป็นพนักงานหรือลูกจ้าง ในธุรกิจของเอกชนและจะทำให้เกิดการขัดแย้งกันในการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นที่แทนของพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ และเป็นผู้รักษาการ มีอำนาจหน้าที่สั่งการใดๆให้สถานพยาบาลปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติได้ การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ได้มีความสัมพันธ์กับสถานพยาบาลในฐานะ พนักงาน ลูกจ้าง ตัวแทน ที่ปรึกษา หรือเป็นกรรมการอย่างใดอย่างหนึ่งในธุรกิจของสถานพยาบาลเอกชนแล้วแต่กรณี จึง อยู่ในฐานะผู้มีส่วนได้เสียในธุรกิจของเอกชนและส่งผลทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของพนักงานหรือลูกจ้างตัวแทน ที่ปรึกษา หรือเป็นกรรมการ ในธุรกิจของเอกชน หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้น อาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

**๓.๓ ข้อห้ามสำหรับคู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ต้องห้ามดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม**

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้บัญญัติห้าม มิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจการใดๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใด ที่จะต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการการ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ประกาศกำหนดให้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี้ รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เป็นตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

ดังนั้นคู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของนายกรัฐมนตรี้ นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี นายองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา รองนายกเมืองพัทยาจึงต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมด้วย และในการห้ามดำเนินกิจการนั้นจึงมีลักษณะอย่างเดียวกันกับการห้าม มิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจการด้วย ทั้งนี้ตามข้อ ๓.๒ ข้างต้น ซึ่งได้แก่การห้ามดำเนินกิจการ ดังนี้

#### **๓.๓.๑ ห้ามคู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นคู่สัญญา**

หมายถึง การห้ามคู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เข้ามาเป็นคู่สัญญาโดยตรงกับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

### ๓.๓.๒ ห้ามคู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้เสียในสัญญา

การมีส่วนได้เสียในสัญญา หมายถึงการที่คู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้เข้ามาเป็นผู้มีส่วนได้เสียในฐานะต่างๆในการ ปฏิบัติตามสัญญา โดยอาศัยอำนาจหน้าที่หรือตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นคู่สมรส โดยมีเจตนาหรือมีความประสงค์ที่จะให้ตนเองได้รับประโยชน์หรือเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลอื่นๆ ที่เป็น ญาติ เพื่อนฝูง คนใกล้ชิดหรือบุคคลในครอบครัว ให้ได้รับประโยชน์ โดยการใช้อำนาจหน้าที่ของคู่สมรส ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้าไปดำเนินการใดๆเกี่ยวกับสัญญา หรือการเข้าไปดำเนินการใดๆเพื่อเป็นการปกป้อง ในกรณีนี้อาจจะต้อง เสียประโยชน์หรือได้รับความเสียหาย เมื่อต้องดำเนินการตามสัญญานั้น ทั้งนี้ตามวัตถุประสงค์ข้างต้น

การเข้าไปมีส่วนได้เสียของคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในสัญญา ต้องเป็นการเข้าไปมีส่วนได้เสีย โดยตรงในสัญญา ที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น หากเป็นการเข้าไปมีส่วนได้เสียในทางอ้อม ในสัญญาของคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว การมีส่วนได้เสียในทางอ้อมจะเป็นเหตุทำให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องรับผิดชอบ ในทางปกครอง ได้แก่การที่สมาชิกภาพได้สิ้นสุดลงหรือต้องพ้นจากตำแหน่งนั้น ไปตามกฎหมายจัดตั้งองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นๆนั้นๆได้บัญญัติไว้ หรือเป็นเหตุที่จะต้องถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

### ๓.๓.๓ ห้ามคู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน

การเป็นหุ้นส่วน หมายถึงการที่คู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ลงทุนในห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วน สามัญจดทะเบียน หรือในห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นๆ ได้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่นหรือรองผู้บริหารท้องถิ่นนั้น ได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจ กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

### ๓.๓.๔ ห้ามคู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของเจ้าหน้าที่ของรัฐถือหุ้นในบริษัท

การเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท หมายถึงการที่คู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ประกาศกำหนด ห้ามมิให้มีการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ ส่วนรวม ได้เข้าไปลงทุนโดยการมีหุ้นในบริษัทตามทะเบียนผู้ถือหุ้น และบริษัทที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหุ้นอยู่นั้น ได้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่นหรือรองผู้บริหารท้องถิ่นนั้น ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

**๓.๓.๕ ห้ามคู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว**

การรับสัมปทานจากรัฐ หมายถึงการที่คู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้เข้าไปทำสัญญาที่เป็นการจัดทำบริการสาธารณะ สัญญาที่รัฐให้เอกชนร่วมลงทุน หรือสัญญาที่รัฐให้เอกชนแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการถือไว้ซึ่งสัมปทาน และการเข้าเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมหรือการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าวกับรัฐ ในลักษณะเดียวกันกับการห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการดำเนินกิจการ เป็นต้น

**๓.๓.๖ ห้ามคู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะต่างๆ (เป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้าง)ในธุรกิจของเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้ การกำกับ ดูแลควบคุมหรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจเอกชนนั้น อาจขัดแย้งกับประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ของทางราชการหรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้น**

#### **๓.๓.๖.๑ ในฐานะเป็นกรรมการ**

การเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการในธุรกิจของเอกชน หมายถึง การที่คู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้เข้าไปเป็นกรรมการในธุรกิจของเอกชนและส่งผลทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นคู่สมรสในการทำหน้าที่ซึ่งเป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมของคู่สมรสในหน้าที่ของกรรมการ ในธุรกิจของเอกชน

เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่กำกับ ดูแลควบคุมหรือตรวจสอบสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้กำกับ ดูแลควบคุมหรือตรวจสอบ การที่คู่สมรส(ภริยาหรือสามี) ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัย ในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ซึ่งถือว่าการทำหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษานั้น อาจจะ เป็นเหตุให้มีการเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจของเอกชนที่(ภริยาหรือสามี)ได้ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัย อันเป็นต้นเหตุของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม เนื่องจากการมีส่วนได้เสียของคู่สมรสที่ได้อยู่ในสถานะการเป็นกรรมการ ในธุรกิจของเอกชน

#### **๓.๓.๖.๒ ในฐานะเป็นที่ปรึกษา**

การมีส่วนได้เสียในฐานะ เป็นที่ปรึกษาในธุรกิจของเอกชน หมายถึงการที่คู่สมรส(ภริยาหรือสามี) ของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้เป็นที่ปรึกษา ในธุรกิจของเอกชน

ซึ่งถือว่าการทำหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษานั้น อาจจะเป็นเหตุให้มีการเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจของเอกชนที่(ภริยาหรือสามี)ได้เป็นที่ปรึกษาได้ อันเป็นต้นเหตุของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม เนื่องจากการมีส่วนได้เสียของคู่สมรสที่อยู่ในสถานะ การเป็นที่ปรึกษาในธุรกิจของเอกชน

เช่นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่กำกับ ดูแลควบคุมหรือตรวจสอบสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้กำกับ ดูแลควบคุมหรือตรวจสอบ การที่คู่สมรส(ภริยาหรือสามี) ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้เป็นที่ปรึกษาให้กับอธิการบดี ในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ซึ่งถือว่าการทำหน้าที่ของคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐกับการทำหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา เป็นเหตุของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม เนื่องจากการมีส่วนได้เสียของคู่สมรสที่ได้เป็นที่ปรึกษาในธุรกิจของเอกชน

### ๓.๓.๖.๓ ในฐานะเป็นตัวแทน

การเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นตัวแทนในธุรกิจของเอกชน หมายถึง การที่คู่สมรส(ภริยาหรือสามี) ของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งคู่สมรสได้เป็นตัวแทนให้กับตัวการในการทำธุรกิจของเอกชน และการเป็นตัวแทนดังกล่าว ส่งผลทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของคู่สมรสในการเป็นของตัวแทนในธุรกิจของเอกชน

เช่นคู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของผู้บริหารท้องถิ่นได้เป็นตัวแทนในการเจรจาเพื่อการปฏิบัติตามสัญญา (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นหรือรองผู้บริหารท้องถิ่น) และคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ(ภริยาหรือสามี)ได้เป็นตัวแทนในการเจรจาและมีอำนาจหน้าที่ในฐานะตัวแทน ที่มีอำนาจในการการเจรจาต่อรอง ตามอำนาจหน้าที่ของตัวแทน จนได้ข้อยุติในการปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ทำไว้กับรัฐ การทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐข้างต้น ถือว่าเป็นการไปมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับรัฐ อันเป็นผลทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของคู่สมรสที่เป็นตัวแทนในธุรกิจของเอกชน

### ๓.๓.๖.๔ ในฐานะเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง

การเข้าไปมีส่วนได้เสีย ในฐานะเป็นพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน หมายถึง การที่คู่สมรส(ภริยาหรือสามี) ของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้เป็นพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนและจะทำให้เกิดการขัดแย้งกัน ในการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของพนักงานหรือลูกจ้าง ซึ่งเป็นหน้าที่ของ(ภริยาหรือสามี)ที่เป็นคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในหน้าที่การงานที่เป็นธุรกิจของเอกชน หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ

เป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ ที่มีสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้น อาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ และเป็นผู้รักษาการ มีอำนาจหน้าที่สั่งการใดๆ ให้สถานพยาบาลปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติได้ การที่คู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ได้มีความสัมพันธ์กับสถานพยาบาล ในฐานะพนักงาน ลูกจ้าง ตัวแทน ที่ปรึกษา หรือเป็นกรรมการ ในสถานะอย่างใดอย่างหนึ่งข้างต้น ในธุรกิจของสถานพยาบาลเอกชนแล้วแต่กรณี ในกรณีนี้จึงอยู่ในฐานะผู้มีส่วนได้เสียในธุรกิจของเอกชนและส่งผลทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของพนักงานหรือลูกจ้าง ตัวแทน ที่ปรึกษา หรือเป็นกรรมการของคู่สมรส(ภริยาหรือสามี) ในธุรกิจของเอกชน หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ ที่มีสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชน นั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

### ๓.๔ การบังคับใช้และระยะเวลาในการบังคับใช้

#### ๓.๔.๑ บังคับใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ประกาศกำหนดตำแหน่ง

การกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการใดๆ ได้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งดังต่อไปนี้

๓.๔.๑.๑ นายกรัฐมนตรี

๓.๔.๑.๒ รัฐมนตรี

๓.๔.๑.๓ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา รองนายกเมืองพัทยา

#### ๓.๔.๒ ระยะเวลาในการบังคับใช้ กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนดตำแหน่งตามความในมาตรา ๑๐๐

ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้มีการประกาศกำหนดตำแหน่ง โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ได้มีการแถลงนโยบายต่อสภาตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดหรือในกรณีที่มีการแถลงนโยบายแล้ว ให้นับตั้งแต่วันที่พระบรมราชโองการโปรดเกล้าแต่งตั้ง(รัฐมนตรี) สำหรับในกรณีพ้นจากตำแหน่งให้เริ่มนับต่อจากวันที่ได้พ้นจากตำแหน่ง ต่อไปอีกสองปี เว้นแต่เป็นการพ้นจากตำแหน่งเพราะการตาย

### ๓.๔.๓ การบังคับใช้กับคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ(ภริยาหรือสามี)

คู่สมรส(ภริยาหรือสามี) ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่จะต้องห้ามมิให้ดำเนินการใดๆ ตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๑๐๐ นั้น จะเริ่มตั้งแต่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น และได้เข้ารับตำแหน่งในหน้าที่นั้น ตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดหรือมี พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและยังใช้บังคับต่อเนื่องกับคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งนั้น ได้พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดๆตามที่กฎหมายกำหนด ยังไม่ถึงสองปีด้วย

### ๓.๕ บทกำหนดโทษ

#### ๓.๕.๑ โทษทางอาญาตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ หรือได้กระทำการต่างๆ ที่เป็นข้อห้าม ตาม ความในมาตรา ๑๐๐ รวมถึงการกระทำการต่างๆที่เป็นข้อห้ามตามความในมาตรา ๑๐๐ ในภายหลังจากการที่ ได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปี ตามมาตรา ๑๐๑ จะต้องรับโทษในทางอาญาซึ่ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา ๑๒๒ ได้ระวางโทษ จำคุกไม่ เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

สำหรับในกรณีที่คู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้นพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้รู้เห็นยินยอมด้วย ในการที่คู่สมรสของตนดำเนินกิจการตามมาตรา ๑๐๐ ให้ถือว่าผู้นั้นไม่มีความผิด ทั้งนี้ การรับโทษในทางอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๒ นั้น บุคคลที่จะต้องรับโทษตามกฎหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ประกาศกำหนดตำแหน่งไว้เท่านั้น คู่สมรสของเจ้าหน้าที่ ของรัฐที่ไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ กฎหมายมิได้บัญญัติให้ต้องรับโทษไว้ในกรณีด้วย

บทบัญญัติ มาตรา ๑๐๐ ได้บัญญัติไว้ในหมวด ๙ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและ ประโยชน์ส่วนรวม ประกอบกับเมื่อมีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้มีการบัญญัติให้ความผิดในหมวดที่ ๙ นี้ ให้ถือ เป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการ ยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้ตามความใน มาตรา ๑๐๓/๑

#### ๓.๕.๒ ผลของการได้รับโทษทางอาญาและการให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา

การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ดำเนินการใดๆที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและ ประโยชน์ส่วนรวม นั้นเป็นเรื่องของการฝ่าฝืนจริยธรรมหรือเป็นการทำผิดจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ เมื่อมีการแก้ไขกฎหมาย ให้การกระทำความผิดดังกล่าวให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่ง

หน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา การแก้ไขดังกล่าว จะส่งผลต่อคุณสมบัติของบุคคล ในการที่จะเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามที่พระราชบัญญัติต่างๆได้บัญญัติไว้และทำให้ความผิดดังกล่าว อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.ที่มีอำนาจในการไต่สวนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด



## บทที่ ๔

แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ  
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๔.๑ การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง(ก่อนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ)

บุคคลย่อมมีสิทธิในการเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบกับบุคคลก่อนที่จะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ บุคคลนั้นจะอยู่ในสถานะของเอกชน จึงมีสิทธิในการทำมาหาเลี้ยงชีพโดยการประกอบอาชีพหรือประกอบวิชาชีพใดๆได้ตามใจสมัครเว้นแต่เป็นกรณีที่มีกฎหมายได้ห้ามไว้ แต่ตราบใดก็ตามเมื่อบุคคลนั้น มีความประสงค์จะเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเมื่อมีความประสงค์ที่จะเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่งที่มีกฎหมายบัญญัติห้าม มิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม เช่น ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น การเตรียมการก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง จึงมีความสำคัญยิ่ง การไม่เตรียมความพร้อมจะทำให้บุคคลนั้น มีสภาพปัญหาส่วนตนที่จะต้องรักษาผลประโยชน์ส่วนตนไว้เมื่อเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ การประกอบอาชีพบางอย่างที่ได้กระทำไว้กับรัฐ หรือ การอยู่ในฐานะต่างๆในธุรกิจการค้าของเอกชนที่ได้ทำกันไว้ก่อนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจจะเป็นสิ่งที่กฎหมายห้ามกระทำหรือห้ามดำเนินกิจการ เมื่อบุคคลนั้นได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นเมื่อไม่มีการเตรียมตัวในเรื่องนี้ จึงเป็นต้นเหตุของการกระทำผิดกฎหมายและจะส่งผลร้ายต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น เช่นการต้องพ้นจากตำแหน่ง การได้รับโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

ในการเตรียมตัวของบุคคลก่อนเข้ารับตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ บุคคลนั้นๆจะต้องตรวจสอบ ตนเอง คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ว่าได้มีการดำเนินกิจการใดๆบ้าง ในขณะที่ตนเองได้อยู่ในสถานะของเอกชนที่ได้ทำธุรกิจหรือทำการค้าไว้กับรัฐ โดยจะต้องตรวจสอบการเป็นคู่สัญญากับรัฐ การรับสัมปทานจากรัฐ หรือการเป็นกรรมการผู้จัดการ การถือหุ้นหรือการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการหรือการเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนต่างๆ ว่ามีหรือไม่อย่างไร และต้องสำรวจกิจการต่างๆของคู่สมรสรวมถึงการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบมาก่อนเข้าสู่ตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตนเอง คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จะต้องดำเนินการต่างๆที่เกี่ยวกับการทำการค้า การทำธุรกิจนั้นๆ ใดๆ เมื่อไรภายในเวลากำหนดอย่างไร

๔.๒ การปฏิบัติหน้าที่หรือการดำรงตนในระหว่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๔.๒.๑ เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ในขณะที่ได้ดำรงตำแหน่งตามข้างต้น จะต้องไม่ดำเนินกิจการใดๆที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่นการห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐทำธุรกิจกับหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการห้ามมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ได้ทำกับหน่วยงานของรัฐและการห้ามเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นในธุรกิจของเอกชนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นมีอำนาจควบคุม กำกับดูแลควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี การห้ามรับสัมปทานหรือคงถือไว้ ซึ่ง

สัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ ที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอน ไม่ว่าจะในทางตรงหรือทางอ้อม รวมถึงการเป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ที่รับสัมปทานหรือได้ทำสัญญาในลักษณะดังกล่าว และยังได้บัญญัติห้ามการเข้าไม่มีส่วนได้เสียในฐานะต่างๆ ในธุรกิจของเอกชน ซึ่งรวมถึงการทำงานในฐานะพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน ที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ขึ้น

๔.๒.๒ คู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้ห้ามคู่สมรสมิให้ดำเนินกิจการใดๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมไว้ด้วย

การทำความเข้าใจกับคู่สมรสให้ปฏิบัติตามกฎหมายจึงมีความสำคัญ หากไม่สามารถทำความเข้าใจกับคู่สมรส ให้เข้าใจในหลักการของกฎหมายได้แล้วหรือเกิดความเข้าใจในข้อกฎหมายที่ไม่ถูกต้องหรือในกรณี que คู่สมรสได้กระทำโดยความพลั้งเผลอหรือโดยการรู้เท่าไม่ถึงการณ์และเป็นการดำเนินกิจการที่เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายในมาตรา ๑๐๐ การดำเนินกิจการของคู่สมรสนั้น จะนำมาซึ่งโทษภัยและเป็นโทษ กับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ขึ้น กล่าวคือแม้ตนเองจะมีได้กระทำการที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดไว้ แต่ได้ปล่อยปละละเลยไม่ใส่ใจกับการดำเนินกิจการของคู่สมรส ทำให้คู่สมรสดำเนินกิจการต่างๆ ตามที่กฎหมายห้ามไว้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ขึ้น ก็จะต้องได้รับโทษทางอาญาที่เกิดจากการกระทำของคู่สมรส โดยจะต้องถูกระวางโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่กรณี อย่างเช่น คดีที่ดินรัชดา

ดังนั้น การทำความเข้าใจกฎหมาย มาตรา ๑๐๐ เพื่อให้รู้ถึงข้อห้ามกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐและข้อห้ามมิให้คู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินกิจการ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและคู่สมรส ของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นๆ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเพิกเฉยหรือละเลยเสียมิได้

#### ๔.๓ การดำเนินกิจการในภายหลังที่ได้พ้นจากตำแหน่ง(พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ถึงสองปี

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามมาตรา ๑๐๐ ได้บัญญัติห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐ มิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม โดยห้ามดำเนินกิจการนั้นต่อไปอีกเป็นเวลาสองปีนับแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ขึ้นได้พ้นจากตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่งนั้นๆ แล้ว การห้ามในส่วนนี้ได้ห้ามการดำเนินกิจการของคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

## บทที่ ๕

### บทสรุป

การประกาศกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งได้กำหนดตำแหน่งนายรัฐมนตรี และรัฐมนตรี และตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งได้มีการประกาศกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่ง ผู้บริหารท้องถิ่นและรองผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นตำแหน่งที่ต้องห้าม มิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมเพิ่มเติม นั้น นับว่ามีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการบัญญัติห้ามมิให้ผู้บริหารท้องถิ่นและรองผู้บริหารท้องถิ่น ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมไว้แล้ว จึงทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีความเข้าใจและสามารถปรับตนเองให้เข้ากับหลักกฎหมายได้และสามารถเป็นผู้นำขององค์กรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้และสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ได้ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนดตำแหน่งซึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้จัดตั้งในรูปแบบต่างๆได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยาและรองนายกเมืองพัทยา เป็นตำแหน่งที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมไว้ ซึ่งได้แก่การห้ามดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

๕.๑ การห้ามดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐและคู่สมรส(ภริยาหรือสามี)ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ การห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐและคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำธุรกิจกับหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการห้ามมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ได้ทำกับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้น ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

๕.๒ การห้ามเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

๕.๓ การห้ามรับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

๕.๔ การห้ามเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้าง ในธุรกิจของเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้น อาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้อห้ามนี้จึงใช้บังคับเมื่อได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้วได้ไปดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมในฐานะต่างๆข้างต้น

ในการห้ามดำเนินกิจการตามมาตรา ๑๐๐ ข้างต้นยังได้ห้ามถึงกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีไว้อีกด้วย แต่ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถถือหุ้น(เป็นผู้ถือหุ้น)ได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทมหาชน จำกัดและบริษัทมหาชน จำกัดนี้จะต้องมิใช่บริษัทที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๐ (๒) ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ในการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือของคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องได้รับโทษในทางอาญา ได้แก่โทษ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๒๒ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือกฎหมายได้ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่สำหรับการดำเนินกิจการของคู่สมรสหากเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งนั้น พิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้รู้เห็นยินยอมด้วยในการที่คู่สมรสของตนดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๐ แล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่มีความผิด

๕.๕ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนดตำแหน่งห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมได้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๐ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลความผิดแล้ว ประธานกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๙๒ วรรคสาม แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๕.๖ สำหรับในกรณีที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา ๑๐๓/๑ บัญญัติให้ความผิดในเรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา นั้นทำให้การกระทำความผิดในเรื่องนี้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีอำนาจในการไต่สวนคดีและการถูกชี้มูลความผิดในเรื่องนี้จะทำให้มีผลต่อคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อไปด้วย

### บรรณานุกรม

๑. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ศาสตราจารย์ ดร. การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ, วิญญูชน, รัฐธรรมนุญ, ๒๕๔๒
๒. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องและประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๔๙
๓. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ กรุงเทพฯ : บริษัท สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด
๔. สำนักการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ **รวมมาตรฐานสากลว่าด้วยการทุจริต**, ๒๕๕๑

### เอกสารอื่น

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คดีหมายเลขดำที่ อม. ๑/๒๕๕๐ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๑/๒๕๕๐
๒. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๑๑/๒๕๕๓

ภาคผนวก

# คำถามคำตอบ

**พระราชบัญญัติ**  
**ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต**  
**พ.ศ. ๒๕๔๒**  
**(และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔**

**หมวด ๙**  
**การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม**

**มาตรา ๑๐๐** ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี
- (๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

(๓) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้นำบทบัญญัติในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคสอง โดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสดังกล่าว เป็นการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

**มาตรา ๑๐๑** ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาใช้บังคับกับการดำเนินกิจการของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีโดยอนุโลม เว้นแต่การเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งมีใช้บริษัทที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐๐ (๒) ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

**มาตรา ๑๐๒** บทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มิให้นำมาใช้บังคับกับการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่หน่วยงานของรัฐถือหุ้นหรือเข้าร่วมทุน



**มาตรา ๑๐๓/๑** บรรดาความผิดที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

### บทกำหนดโทษ

**มาตรา ๑๒๒** เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ หรือมาตรา ๑๐๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีความผิดตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสาม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้รู้เห็น ยินยอมด้วยในการที่คู่สมรสของตนดำเนินกิจการตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้นั้นไม่มีความผิด



**ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ**  
**เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการ**  
**ตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ**  
**ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒**  
**พ.ศ. ๒๕๔๔**

โดยที่มาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ  
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ บัญญัติห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดดำเนินกิจการ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น  
ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่  
เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือ  
ดำเนินคดี

(๓) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ  
ราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วน  
ท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นใน  
ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

(๔) เข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจ  
ของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น  
สังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้น  
อาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่  
ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ทั้งให้นำบทบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยให้ถือว่าการ  
ดำเนินกิจการของคู่สมรสดังกล่าว เป็นการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

และความในมาตรา ๑๐๑ ยังให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาใช้บังคับกับการดำเนินกิจการของ  
ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีโดยอนุโลม เว้นแต่การเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินร้อยละห้า  
ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งมีใช้บริษัทที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐตาม  
มาตรา ๑๐๐ (๒) ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่  
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ  
ดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ จึงกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่  
ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในบทบัญญัติดังกล่าว ดังต่อไปนี้

๑. นายกรัฐมนตรี
๒. รัฐมนตรี

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศ  
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป<sup>1</sup>

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔

โอภาส อรุณินท์

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

---

<sup>๑</sup> ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๑๓ ก หน้า ๑ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔



ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ  
เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา ๑๐๐  
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒  
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

โดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๐ ได้กำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจการบางอย่างโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในบทบัญญัติดังกล่าวให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีประกาศ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี เป็นตำแหน่งที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตซึ่งมีที่มาจากกรกระทำคามผิดอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในบทบัญญัติดังกล่าวเพิ่มเติม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามมาตรา ๑๐๐ เพิ่มเติมจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ซึ่งได้กำหนดไว้แล้วตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ดังต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารท้องถิ่น
๒. รองผู้บริหารท้องถิ่น

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕  
ปานเทพ กล้าณรงค์ราญ  
ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

## คำถาม/คำตอบ

ข้อ ๑. เป็นคู่สัญญาที่มีความหมายอย่างไร

การเป็นคู่สัญญา หมายถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนดฯ มิให้ดำเนินกิจการตามความ ในมาตรา ๑๐๐ ได้เข้ามาทำสัญญากับรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นๆ จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัญญานั้น จากการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของตำแหน่งนั้นๆโดยที่สัญญาที่กล่าวถึงนี้ จึงได้แก่ สัญญาที่รัฐได้ทำขึ้นตามระเบียบฯที่ใช้กับหน่วยงานของรัฐในการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ เป็นต้น

สำหรับหน่วยงานของรัฐหมายถึงเฉพาะหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจ กำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

เช่น นาย ก เป็นนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ข นาย ก และคู่สมรส ของนาย ก จะเข้ามาทำสัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบล ข มิได้ ซึ่งรวมถึงกรณีที่นาย ก ซึ่งเป็นนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ข โดยนาย ก ได้มีอำนาจกำกับดูแล ควบคุมหรือตรวจสอบ หน่วยงาน ป ในกรณีนี้ นาย ก ซึ่งเป็นนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ข และคู่สมรส จะเข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงาน ป มิได้ และถ้าหากว่า นาย ก ซึ่งเป็นนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ข จะต้องดำเนินคดี กับบริษัท ทร ที่เป็นคู่สัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบล ข ในกรณีนี้ นาย ก และคู่สมรสจะเข้าเป็นคู่สัญญากับ บริษัท ทร มิได้เช่นกัน

ข้อ ๒. การมีส่วนได้เสียในสัญญาที่มีความหมายอย่างไร

การมีส่วนได้เสียในสัญญา หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้าไปมีส่วนได้เสียในสัญญา ที่รัฐได้ทำไว้กับบุคคลใดๆนอกเหนือจากกรณีในข้อ ๑ ซึ่งได้แก่การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะได้รับประโยชน์หรืออาจจะเสียประโยชน์ จากการปฏิบัติตามสัญญาจากการดำเนินการตามสัญญานั้นๆ ที่อยู่ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้น

เช่น นาย ก นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ข ได้ว่าจ้างบริษัท ข ที่มีนาย ข ซึ่งเป็นบุตรของนาย ก ที่ได้บรรลุนิติภาวะแล้วเป็นกรรมการผู้จัดการ และนาย ก ในฐานะนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ข ได้เข้าไปช่วยเหลือต่างๆในการดำเนินการตามสัญญาเพื่อให้บริษัท ข ได้รับประโยชน์สูงสุดจากสัญญาเกินกว่าปกติที่จะได้รับประโยชน์ ตามสัญญาที่ทำไว้และได้มีการปฏิบัติที่แตกต่างจากกรณีอื่นๆ ที่มีบริษัทอื่นได้เป็นคู่สัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบล ข ที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน

ข้อ ๓. การเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทมีความหมายอย่างไร

การเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดตำแหน่ง มิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา ๑๐๐ ได้เข้าไปลงทุนต่างๆในธุรกิจของเอกชน โดยการเป็นหุ้นส่วน ในห้างหุ้นส่วนประเภทต่างๆหรือได้เป็นผู้ถือหุ้นแล้วแต่กรณี และในเวลาต่อมาภายหลัง

ห้างหุ้นส่วนฯหรือบริษัทที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดตำแหน่ง มิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา ๑๐๐ นั้น ได้เข้ามาเป็นคู่สัญญาใดๆ ตามข้อ ๑

เช่น นาย ก ได้เข้าไปลงทุนโดยได้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน ข และได้ถือหุ้นในบริษัท ม ในเวลาต่อมา นาย ก ได้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ข และห้างหุ้นส่วนฯหรือบริษัท ที่มีนาย ก ซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบล ข ซึ่งมี นาย ก เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ นาย ก ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจ กำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

ข้อ ๔. การห้ามรับสัมปทานจากรัฐหรือหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ ราชการส่วนท้องถิ่น มีความหมายและขอบเขตอย่างไร

การห้ามตามกฎหมายในข้อนี้ เป็นการห้ามเป็นการทั่วไปในการรับสัมปทานจากรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการรับสัมปทานจากหน่วยงานของรัฐที่ได้จัดตั้งในรูปแบบใดๆก็ตาม โดยที่สัญญาสัมปทานนั้นมีความแตกต่าง จากสัญญาทั่วไปหรือต่างจากการเข้าเป็นคู่สัญญาตาม ข้อ ๑

ข้อ ๕. สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมกับรัฐหรือหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ ราชการส่วนท้องถิ่น มีความหมายและขอบเขตอย่างไร

หมายถึง สัญญาที่อาจจะเรียกชื่ออย่างอื่นและเป็นสัญญาในลักษณะทำนองเดียวกันกับสัญญาสัมปทาน ดังนั้น การทำสัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนแล้วไม่ว่าจะได้ทำกับหน่วยงานของรัฐ ที่ได้จัดตั้งในรูปแบบใดๆก็ตาม ก็เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายทั้งสิ้น การผูกขาดตัดตอน หมายถึงเมื่อได้มีการทำสัญญากันแล้วในระยะเวลาที่สัญญามีผลผูกพันคู่สัญญา หน่วยงานของรัฐจะไม่เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นหรือนิติบุคคลอื่น เข้ามาทำสัญญาในลักษณะเดียวกันนั้นอีก ในเขตพื้นที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ในจังหวัดนั้น หรือที่เกี่ยวกับการกิจของส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมอื่นๆอีก หรือไม่เปิดให้มีการแข่งขันใดๆตามสัญญาที่ได้ทำกันไว้แล้ว